

Šľachtiteľský program plemena charollais

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena charollais vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobou stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal

nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno bolo vyšľachtené vo Francúzsku krížením miestnych oviec baranmi plemena ile de France (uznané bolo v roku 1974), odkiaľ bolo importované v roku 1996 aj na Slovensko. Patrí medzi najlepšie mäsové plemená v Európe. Vyniká korektnou stavbou tela a dobrým osvalením jednotlivých telových častí, najmä chrbta a zadných končatín. Je stredného až väčšieho telového rámca a živého temperamentu. Hlava nie je pokrytá vlnou a často ani krycou srstou. Podobne ako končatiny aj hlava a uši sú ružovkastej alebo šedej farby s malými čiernymi škvrkami. Obe pohlavia sú bezrohé. Končatiny sú neovlnené, relatívne krátke, požaduje sa korektný postoj. Plemeno je náročnejšie na výživu a ustajnenie, preto je vhodné do intenzívnejších výrobných oblastí. Vyhovuje mu oplôtkový systém pastvy. V krajine pôvodu sa často chová spoločne s dobytkom. Pozoruhodná je pohlavná ranosť. Jarky s dobrými výsledkami možno pripúšťať už vo veku 8 - 9 mesiacov. Ovce tohto plemena majú výbornú plodnosť. Vo Francúzsku, v kontrolovaných chovoch dosahujú plodnosť na obahnenú ovcu 190 %. Pomerne náročný je odchov jahniat, najmä krátko po obahnení.

Úžitkové vlastnosti

Ovce sú väčšieho telesného rámca, s výborne utváranými mäsovými partiami. Hmotnosť bahníc v dospelosti je u nás 70 až 90 kg (v zahraničí 80 - 110 kg), baranov 90 až 120 kg. Plodnosť u dospelých oviec, v našich podmienkach sa očakáva 150 - 180 % a u jariek pripustených v prvom roku 140 - 150 %. Matky vynikajú výbornou produkciou mlieka, čo sa odráža vo vynikajúcich priemerných denných prírastkoch (ďalej len „PDP“) jahniat (300 - 400 gramov). Jahňatá sa vyznačujú dobrou intenzitou rastu. Vo veku 70 dní dosahujú hmotnosť 23 až 35 kg, v závislosti od pohlavia a veľkosti vrhu. Majú vynikajúcou jatočnou kvalitou, najmä nízkym podielom podkožného a medzisvalového tuku a jatočnú výťažnosť nad 50 %.

Vlna je biela, jemná až polojemná, hrúbky 26,1 až 29,0 μm (najčastejší sortiment AB, B), výťažnosť vlny je 50 - 60 %, dĺžka vlny 60 mm a viac. Ročná striž u baranov je 3,5 - 4,5 kg, u bahníc 2,5 - 3,2kg.

Na Slovensku sa charollaiské ovce chovajú v čistokrvnej plemenitbe. Produkované plemenné barany sú vhodné pre použitie v úžitkovom krížení.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena charollais sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde vo Francúzku. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii môžu využiť na výpočet odhadu plemenných hodnôt.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátko časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena charollais

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		charollais
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stredný až väčší telesný rámec, s korektnou stavbou tela a dobrým osvalením najmä chrbta a zadných končatín. • Rané plemeno, s možnosťou pripúšťania v 1. roku. • Jemnovlnové plemeno, s bielou vlnou, hlava a končatiny bez krycích vlasov, ružovej až šedej farby, s čiernymi škvrnami. • Ovce aj barany bezrohé.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Špecializované plemeno. Mäsový úžitkový typ.
	Chovný cieľ	Mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie: Produkcia ťažších jatočných jahniat.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	85 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	100 kg
	Chovný cieľ	120 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	Chovný cieľ	85 kg
PDP do 100 dní jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,280 kg
	Chovný cieľ	0,320 kg
PDP do 100 dní baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,320 kg
	Chovný cieľ	0,380 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	26,1- 29,0 µm sortiment AB, B
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	150 %
	Chovný cieľ	180 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana